

СХВАЛЕНО
на засіданні Педагогічної ради
Навчального центру по підготовці,
перепідготовці та підвищенні
кваліфікації кадрів
Протокол № 3/9 від 04.06. 2019 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор Навчального центру
по підготовці, перепідготовці
та підвищенню кваліфікації кадрів
В. М. Слива
2019 року

**НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ТА ПРОГРАМА
НАВЧАННЯ З ПИТАНЬ ПОЖЕЖНОЇ БЕЗПЕКИ ПОСАДОВИХ
ОСІБ ПІДПРИЄМСТВ, УСТАНОВ ТА ОРГАНІЗАЦІЙ**

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Дана програма призначена для навчання з питань пожежної безпеки посадових осіб підприємств, установ та організацій. Нею передбачено підвищення рівня загальних пожежно-технічних знань, вивчення правил пожежної безпеки з урахуванням особливостей виробництва, ознайомлення з протипожежними заходами та діями у разі виникнення пожежі, оволодіння навичками користування засобами пожежогасіння тощо.

Метою навчання з питань пожежної безпеки посадових осіб підприємств, установ та організацій є послідовне підвищення рівня знань та умінь посадових осіб з питань пожежної безпеки.

Концептуальні засади навчання з питань пожежної безпеки посадових осіб підприємств, установ та організацій пожежної безпеки розкриті в статті 39 Кодексу цивільного захисту України.

Зміст навчального матеріалу програми розкриває основні заходи пожежної безпеки, форми та засоби сповіщення про пожежу, характеристику та порядок використання протипожежного устаткування та інвентарю, рекомендації щодо дій під час пожежі та після прибуття аварійно-рятувальних та пожежних підрозділів, відповідальність за порушення правил пожежної безпеки.

Тематичний план та програма проведення навчання складається із 6 тем, що включають в собі основні та загальні вимоги пожежної безпеки, які необхідно вивчити слухачам під час проведення навчання.

Основними формами навчання з питань пожежної безпеки посадових осіб підприємств, установ та організацій є лекції, практичні заняття та самостійна робота.

Загальний обсяг годин, що встановлено для вивчення матеріалу програми – 16 годин. З них на лекції відводиться 8 навчальних години, на практичні заняття – 4 години, самостійна робота складає – 2 години, проведення підсумкового контролю знань (диференційований залік) – 2 години.

На практичних заняттях у слухачів формуються навички самостійної роботи. При проведенні практичних занять слухачі навчальної групи можуть розподілятися на підгрупи і працювати окремо під керівництвом двох викладачів.

Поточний контроль засвоєного матеріалу слухачами здійснюється із застосуванням різних форм перевірки знань та навичок (тести, усне та письмове опитування, співбесіди тощо).

Заключним етапом навчання з питань пожежної безпеки посадових осіб підприємств, установ та організацій в повному обсязі є підсумковий контроль у формі диференційованого заліку, мета якого - перевірка знань, здобутих слухачами, їх уміння самостійно працювати з навчальною та довідковою літературою.

Після закінчення навчання посадовим особам, які успішно склали заліки, видається посвідчення встановленого зразка.

НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№	Тема	Кількість годин			
		Всього	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота
1.	Заходи пожежної безпеки на підприємстві, в установі, організації	4	2	×	2
2.	Заходи пожежної безпеки на робочому місці	2	2	×	×
3.	Сповіщення про пожежу та виклик пожежної охорони	2	×	2	×
4.	Засоби пожежогасіння, протипожежне устаткування та інвентар, порядок їх використання під час пожежі	2	×	2	×
5.	Дії під час пожежі	2	2	×	×
6.	Відповідальність за порушення правил пожежної безпеки	2	2	×	×
Диференційований залік		2	×	×	×
Всього:		16	8	4	2

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

Тема 1. Заходи пожежної безпеки на підприємстві, в установі, організації

Стисла характеристика підприємства, установи, організації та їх пожежної небезпеки. Основні вимоги законодавства у сфері пожежної безпеки. Основні положення Кодексу цивільного захисту України в частині забезпечення пожежної безпеки.

Основні причини пожеж: несправність обладнання, іскри електрогазозварювальних робіт та необережне поводження з вогнем, несправність електроустановок, порушення правил користування інструментами і електронагрівальними приладами тощо. Основні вимоги до утримання та експлуатації електромереж і електрообладнання.

Основні вимоги до утримання шляхів евакуації. Вимоги щодо утримання території, протипожежних розривів, джерел протипожежного водопостачання. Подання і реєстрація декларації відповідності матеріально-технічної бази суб'єкта господарювання вимогам законодавства з питань пожежної безпеки.

Дії посадових осіб у разі виявлення порушень правил пожежної безпеки. Місцезнаходження та порядок виклику об'єктової пожежної охорони, а в разі її відсутності - найближчої пожежної частини. Порядок організації, мета та завдання добровільної пожежної дружини.

Тема 2. Заходи пожежної безпеки на робочому місці

Характеристика пожежної небезпеки приміщень (споруд). Дії персоналу у випадку порушень режиму роботи установок, машин і агрегатів. Протипожежний режим на робочому місці. Правила пожежної безпеки, встановлені для працівників цього приміщення або споруди.

Можливі причини виникнення пожеж. Дії персоналу в разі загрози виникнення пожежі, аварії чи вибуху; правила вимкнення установок та агрегатів, порядок зняття напруги з електроустановок, виклику аварійної допомоги тощо.

Заходи пожежної безпеки, яких необхідно дотримуватися стаючи до роботи, у процесі роботи та після її закінчення з метою запобігання виникненню пожеж.

Тема 3. Сповіщення про пожежу та виклик пожежної охорони

Установлений на підприємстві, в установі, організації порядок (система) сповіщення людей про пожежу.

Засоби зв'язку, сигналізації, які є на підприємстві, в установі, організації та на робочому місці, розміщення найближчих апаратів телефонного зв'язку, сповіщувачів пожежної сигналізації, пристроїв для подання звукових сигналів пожежної тривоги, систем сповіщення та керування евакуацією людей. Порядок використання цих засобів у разі виникнення пожежі.

Тема 4. Засоби пожежогасіння, протипожежне устаткування та інвентар, порядок їх використання під час пожежі

Призначення та місцезнаходження існуючих на підприємстві, в установі, організації засобів пожежогасіння, протипожежного устаткування та інвентарю (вогнегасники, внутрішні пожежні крани, діжки з водою, ящики з піском, стаціонарні установки пожежогасіння тощо).

Загальні поняття про пожежну сигналізацію, спринклерне і дренчерне обладнання та інші установки пожежогасіння (вуглекислотні, пінні, порошкові тощо).

Порядок утримання існуючих на підприємстві, в установі, організації засобів пожежогасіння (у літніх та зимових умовах). Правила використання вогнегасних засобів, протипожежного інвентарю та обладнання.

Тема 5. Дії під час пожежі

Дії в разі виявлення на робочому місці або на території підприємства, установи, організації задимлення чи пожежі. Порядок повідомлення про пожежу аварійно-рятувальних і пожежних підрозділів та інших аварійних служб. Організація зустрічі аварійно-рятувальних та пожежних підрозділів. Відключення у разі необхідності устаткування, комунікацій, електроустановок та вентиляції.

Гасіння пожежі існуючими на підприємстві, в установі, організації засобами пожежогасіння; порядок включення стаціонарних установок пожежогасіння, евакуації людей та матеріальних цінностей.

Дії після прибуття аварійно-рятувальних та пожежних підрозділів (надання допомоги у прокладанні рукавних ліній, участь в евакуації матеріальних цінностей та виконанні інших робіт за розпорядженням керівника пожежогасіння). Обов'язки членів добровільної пожежної дружини за табелем бойової обслуги.

Тема 6. Відповідальність за порушення правил пожежної безпеки

Державний пожежний нагляд за станом пожежної безпеки в населених пунктах і на об'єктах. Правопорушення в сфері пожежної безпеки та відповідальність за їх скоєння. Права органів державного пожежного нагляду щодо накладання адміністративних стягнень. Кримінальна відповідальність за злочини, скоєні в галузі пожежної безпеки.

ФОРМИ КОНТРОЛЮ НАВЧАННЯ

Підсумкова оцінка рівня підготовки слухача проводиться під час диференційованого заліку комісією, створеною на підставі наказу підприємства, з числа його представників.

При оцінюванні результатів навчання члени комісії керуються критеріями, відповідно до яких слухач:

1. знає положення законодавчих та нормативних актів з питань пожежної безпеки;
2. правильно розуміє призначення, сферу застосування, принцип роботи технічних засобів протипожежного захисту, пожежогасіння, пожежної сигналізації та оповіщення про пожежу;
3. орієнтується в заходах пожежної безпеки для різних умов та на різних об'єктах;
4. конкретно і точно пояснює зміст і послідовність дій під час пожежі;
5. будує відповідь за власним планом, супроводжуючи розповідь прикладами, вміє застосовувати знання в новій ситуації при рішенні практичного завдання.

ПЕРЕЛІК КОНТРОЛЬНИХ ПИТАНЬ:

1. Законодавство України з питань забезпечення пожежної безпеки.
2. Основні положення Кодексу цивільного захисту України в частині забезпечення пожежної безпеки.
3. Основні причини пожеж.
4. Вимоги щодо утримання території, протипожежних розривів, джерел протипожежного водопостачання.
5. Основні вимоги до утримання шляхів евакуації.
6. Основні вимоги до утримання та експлуатації електромереж.
7. Основні вимоги до утримання та експлуатації електрообладнання.
8. Декларація відповідності матеріально-технічної бази суб'єкта господарювання вимогам законодавства з питань пожежної безпеки.
9. Подання і реєстрація декларації відповідності матеріально-технічної бази суб'єкта господарювання вимогам законодавства з питань пожежної безпеки.
10. Дії посадових осіб у разі виявлення порушень правил пожежної безпеки.
11. Порядок організації, мета та завдання добровільної пожежної дружини.
12. Характеристика пожежної небезпеки приміщень (споруд).
13. Дії персоналу у випадку порушень режиму роботи установок, машин і агрегатів.
14. Протипожежний режим на робочому місці.
15. Можливі причини виникнення пожеж на робочому місці.
16. Дії персоналу в разі загрози виникнення пожежі, аварії чи вибуху; правила вимкнення установок та агрегатів, порядок зняття напруги з електроустановок, виклику аварійної допомоги тощо.
17. Заходи пожежної безпеки, яких необхідно дотримуватися стаючи до роботи, у процесі роботи та після її закінчення з метою запобігання виникненню пожеж.
18. Установлений на підприємстві, в установі, організації порядок (система) сповіщення людей про пожежу.
19. Засоби зв'язку, сигналізації, які є на підприємстві, в установі, організації, розміщення найближчих апаратів телефонного зв'язку, сповіщувачів пожежної сигналізації, пристроїв для подання звукових сигналів пожежної тривоги, систем сповіщення та керування евакуацією людей.
20. Засоби зв'язку, сигналізації, які є на робочому місці, розміщення найближчих апаратів телефонного зв'язку, сповіщувачів пожежної сигналізації, пристроїв для подання звукових сигналів пожежної тривоги.
21. Порядок використання засобів зв'язку, сигналізації та сповіщувачів у разі виникнення пожежі.
22. Призначення та місцезнаходження існуючих на підприємстві, в установі, організації засобів пожежогасіння, протипожежного устаткування та інвентарю (вогнегасники, внутрішні пожежні крани, діжки з водою, ящики з піском, стаціонарні установки пожежогасіння тощо).

23. Загальні поняття про пожежну сигналізацію, спринклерне і дренчерне обладнання та інші установки пожежогасіння (вуглекислотні, пінні, порошкові тощо).
24. Порядок утримання існуючих на підприємстві, в установі, організації засобів пожежогасіння (у літніх та зимових умовах).
25. Правила використання вогнегасних засобів, протипожежного інвентарю та обладнання.
26. Дії в разі виявлення на робочому місці або на території підприємства, установи, організації задимлення чи пожежі.
27. Порядок повідомлення про пожежу аварійно-рятувальних і пожежних підрозділів та інших аварійних служб.
28. Організація зустрічі аварійно-рятувальних та пожежних підрозділів.
29. Гасіння пожежі існуючими на підприємстві, в установі, організації засобами пожежогасіння; порядок включення стаціонарних установок пожежогасіння, евакуації людей та матеріальних цінностей.
30. Дії після прибуття аварійно-рятувальних та пожежних підрозділів (надання допомоги у прокладанні рукавних ліній, участь в евакуації матеріальних цінностей та виконанні інших робіт за розпорядженням керівника пожежогасіння).
31. Обов'язки членів добровільної пожежної дружини за табелем бойової обслуги.
32. Державний пожежний нагляд за станом пожежної безпеки в населених пунктах і на об'єктах.
33. Правопорушення в сфері пожежної безпеки та відповідальність за їх скоєння.
34. Права органів державного пожежного нагляду щодо накладання адміністративних стягнень.
35. Кримінальна відповідальність за злочини скоєні в галузі пожежної безпеки

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Конституція України
2. Кодекс цивільного захисту України
3. Кодекс України про адміністративні правопорушення
4. Кримінальний кодекс України
5. Закон України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності»
6. Закон України «Про особливості здійснення державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності щодо фізичних осіб-підприємців та юридичних осіб, які застосовують спрощену систему оподаткування, обліку та звітності»
7. Закон України «Про об'єкти підвищеної небезпеки» № 2245 від 18 січня 2001 року.
8. Постанова КМУ від 05.06.2013 року № 440 «Порядок подання і реєстрації декларації відповідності матеріально-технічної бази суб'єкта господарювання вимогам законодавства з питань пожежної безпеки»
9. Постанова КМУ від 09.01.2014 року № 11 «Положення про єдину державну систему цивільного захисту»
10. Постанова КМУ від 17.07.2013 року № 564 «Порядок функціонування добровільної пожежної охорони»
11. Наказ МВС України від 30.12.2014 року № 1417 «Про затвердження Правил пожежної безпеки в Україні»
12. Наказ МВС України від 02.11.2015 року № 1337 року «Деякі питання проведення перевірок щодо додержання суб'єктом господарювання вимог законодавства у сфері цивільного захисту, техногенної та пожежної безпеки»
13. Наказ МНС №575 від 13.03.2012 року «Статут дій у надзвичайних ситуаціях органів управління та підрозділів Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту»
14. Наказ МНС від 07.05.2007 року № 312 «Правила безпеки праці в органах і підрозділах МНС»
15. Наказ Міністерства палива та енергетики України від 25.07.2006 року № 258 «Правила технічної експлуатації електроустановок споживачів»
16. Наказ Міністерства праці та соціальної політики України від 05.06.2001 року № 255 «Інструкція з організації безпечного ведення вогневих робіт на вибухопожежонебезпечних та вибухонебезпечних об'єктах»
17. Наказ МНС України від 07.09.2004 року №44 «Про затвердження Методичних рекомендацій щодо планування і порядку проведення евакуації населення» (зі змінами 2011 року)
18. Наказ МНС України від 18.05.2009 № 339 «Про затвердження Правил пожежної безпеки для культових споруд».
19. Наказ МНС України від 23.03.2004 № 136 Про затвердження Правил пожежної безпеки для суден, які будуються та ремонтуються

20. Наказ Міністерства палива та енергетики України від 24.12.2008 № 658 «Про затвердження Правил пожежної безпеки для об'єктів зберігання, транспортування та реалізації нафтопродуктів»
21. Наказ Міністерства палива та енергетики України від 26.07.2005 N 343 «Про затвердження Правил пожежної безпеки в компаніях, на підприємствах та в організаціях енергетичної галузі України»
22. Наказ Міністерства інфраструктури України від 21.01.2015 № 11 «Про затвердження Правил пожежної безпеки для підприємств і організацій автомобільного транспорту України»
23. Наказ Державного комітету архівів України від 08.05.2003 № 68 «Про затвердження Правил пожежної безпеки для державних архівних установ України»
24. ДБН В.2.2-9-99 Будинки і споруди. Громадські будинки та споруди. Основні положення
25. ДБН В.1.1-7-2016 Захист від пожежі. Пожежна безпека об'єктів будівництва
26. ДБН В.2.5-56-2014 Системи протипожежного захисту
27. ДБН В.2.5-74:2013 Водопостачання. Зовнішні мережі та споруди
28. ДБН В.2.5-64:2012 Внутрішній водопровід та каналізація
29. ДНАОП 0.00-1.32-01 Правила будови електроустановок. Електрообладнання спеціальних установок, затверджено наказом Міністерства праці та соціальної політики України від 21.06.2001 року №272
30. ДСТУ ISO 6309:2007 Протипожежний захист. Знаки безпеки. Форма та колір
31. ДСТУ 2272-2006 Пожежна безпека. Терміни та визначення основних понять
32. ДСТУ 2273-2006 ССБП Пожежна техніка. Терміни та визначення
33. ДСТУ 3105-95 (ГОСТ 26952-97) Порошки вогнегасні. Загальні технічні вимоги і методи випробування
34. ДСТУ 3675-98 Пожежна техніка. Вогнегасники переносні. Загальні технічні вимоги та методи випробувань
35. ДСТУ 3734-98 (ГОСТ 30612-99) Пожежна техніка. Вогнегасники пересувні. Загальні технічні вимоги
36. Збірник нормативно-правових актів «Пожежна безпека»
37. Організаційно-методичні вказівки з підготовки працюючого населення до дій у надзвичайних ситуаціях Г.И. Смелков. Пожарная опасность электропроводок при аварийных режимах. М.: Энергоатомиздат, 1984.
38. С.И. Мухин, А.П. Чекрыжов, М.Ф. Шайтанов. Эксплуатация инженерного оборудования систем противопожарной защиты зданий повышенной этажности. М.: Стройиздат, 1985.
39. В.А. Воробьев, Р.А. Андрианов, В.А. Ушков. Горючесть полимерных строительных материалов. М.: Стройиздат, 1978.
40. О.П.Рожков «Пожежна безпека». Навчальний посібник видавництво. м. Київ – 1999 р.. Пожінформтехніка.

41. Ковалишин В.В., Кріса І.Я., Васильєва О.Е., Кирилів Я.Б. Основи експлуатації вогнегасників. Навчальний посібник – Львів: «СПОЛОМ», 2011.
42. Б.П. Иванов. Технические средства и способы тушения пожаров. М.: Энергоатомиздат, 1981.
43. Ю.М. Горбаченко, Г.С. Гребенюк, А.М. Капля та ін. Основи державного управління у сфері пожежної безпеки. Навчальний посібник, Черкаси, 2011.
44. А.Н. Баратов, Р.А. Андрианов, А.Я. Корольченко. Пожарная опасность строительных материалов. М.: Стройиздат, 1988.
45. А.А. Деревянко, С.Н. Бондаренко, А.А. Антошкин. Применение и эксплуатация приборов пожарной автоматики. Харьков, 2007.
46. О.А. Дерев'янку, С.М. Бондаренко, О.А. Антошкін. Системи пожежної та охоронної сигналізації. Харьков, 2008.
47. В.С. Клубань «Пожарная безопасность предприятий промышленности и агропромышленного комплекса».
48. О.В. Кулаков, В.О. Росоха «Електротехніка та пожежна профілактика в електроустановках». Харків, 2003.
49. О.О. Назаров, М.М. Кулешов «Наглядно-профілактична діяльність». Харків, 2006.
50. М. Откідач, А. Антонов, В. Кавецький та ін. Експлуатація вогнегасників: Практичний посібник. Київ: УкрНДПБ, Пожінформтехніка, 2007.
51. Ратушний Р.Т., Саміло А.В., Кузиляк В.Й. Навчальний практикум з питань адміністративного права в галузі пожежної безпеки – Л .: ЛДУ БЖД, 2013.
52. Додатково-інформаційні матеріали на допомогу керівнику, власнику, орендарю «Про пожежну безпеку». К.: Альтернатива, Артек, 2002.
53. М.Т. Мыльников. Общая электротехника и пожарная профилактика в электроустановках. М.: Стройиздат, 1985.
54. О.В. Гайдук. Небезпечні хімічні речовини в природі, промисловості і побуті. К.: Чорнобильінтерінформ, 1998.
55. Г.І. Єлагін, М.Г. Шкарабура, М.А. Кришталь, О.М. Тищенко. Основи теорії розвитку і припинення горіння. Черкаси, 2001.
56. Андрієнко В.М., Андрієнко М.В., Пожежна безпека промислових та сільськогосподарських виробництв: Навчальний посібник. / Андрієнко В.М., Андрієнко М.В., Білошицький М.В., Єременко С.А., Поздєєв С.В., та ін.. – К.: «Українська технологічна група», 2013. – 440 с.
57. Пожежна безпека. Навчальний посібник. /за ред. Сімоненка А.О. – К.: УЦ «Новатор», 2014. – 98с.